

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE

z dnia 2022 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026

Na podstawie art. 4¹ ust. 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 24, 218, 1700 i 2185) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.¹⁾), Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2469; z 2022 r. poz. 763, 764, 1700, 1812 i 1855.

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Tarnowie

z dnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI,
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA TARNOWA
NA LATA 2023-2026**

TARNÓW

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	5
II. ANALIZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII I UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW TARNOWA.	5
1. Dane własne.	6
2. Analiza wybranych problemów społecznych mieszkańców Tarnowa.	9
III. PODEJMOWANE DZIAŁANIA.....	14
1. Działalność profilaktyczna i edukacyjna na terenie szkół.	14
2. Poradnictwo prawne i wsparcie terapeutyczne.	16
IV. PODSUMOWANIE	18
V. CEL I ZADANIA PROGRAMU.	20
Zadanie 1: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem	20
Zadanie 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii i uzależnień behawioralnych, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.....	20
Zadanie 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych	22
Zadanie 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii	24
Zadanie 5: Pomoc osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.	25
Zadanie 6: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	27
Zadanie 7: Nadzorowanie dostępności alkoholu na terenie miasta Tarnowa	28
Zadanie 8: Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.....	28
VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W TARNOWIE	29
VII. FINANSOWANIE PROGRAMU	29
VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	29
VIII. WARUNKI REALIZACJI I MONITOROWANIE PROGRAMU	30

WPROWADZENIE

Uzależnieniem nazywamy odczuwalną przez jednostkę potrzebę zażywania określonych środków lub wykonywania jakichś czynności, które mogą wywoływać niebezpieczne dla zdrowia lub życia skutki.

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹ prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zadaniem własnym gminy jest również przeciwdziałanie narkomanii. Przeciwdziałanie narkomanii zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii² realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną,
- 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych,
- 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerebu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

W celu realizacji wyżej wymienionych zadań przygotowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026 (zwany dalej Gminnym Programem), który stanowi część strategii rozwiązywania problemów

¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469 oraz Dz. U. z 2022 r. poz. 24, 218, 1700 i 2185

² Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, Dz. U. z 2021 r. poz. 2469 oraz Dz. U. z 2022 r. poz. 763, 764, 1700, 1812 i 1855

społecznych oraz uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia. Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz z zachowań nałogowych. Realizatorem Gminnego Programu jest centrum usług społecznych lub inne jednostki wskazane w Gminnym Programie, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw³ w art. 2 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Między innymi art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: „Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.” Nowelizacja wprowadziła również możliwość sporządzania programu „na okres nie dłuższy niż 4 lata”.

Realizując Gminny Program, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym stanowi art. 11¹ tej ustawy „*W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18*”.

Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026 jest kontynuacją analogicznych programów funkcjonujących w latach poprzednich. Podstawą realizacji Gminnego Programu jest szeroka współpraca podmiotów oferujących profesjonalną pomoc i organizacji sektora pozarządowego działających w tym obszarze. Podmioty te mają w swojej ofercie szeroką propozycję działań specjalistycznych, pomocowych jak i oddziaływań profilaktycznych kształtujących pozytywne postawy i wartości szczególnie wśród najmłodszych grup społecznych. Znaczenie profilaktyki i przeciwdziałanie skutkom uzależnień (w tym alkoholu, narkotyków) podkreśla fakt, iż jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 jest profilaktyka uzależnień.

³ Dz. U. poz. 2469

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Ustawy:

- 1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴,
- 4) stawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym⁵,
- 5) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej⁶,
- 6) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁷.

Programy krajowe:

- 1) Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, przyjęty rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r.,
- 2) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, przyjęty uchwałą Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r.

Programy regionalne i gminne:

- 1) Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026, przyjęty uchwałą Nr XLVIII/673/21 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2021 r.,
- 2) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta – Tarnów 2030.

II. ANALIZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII I UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW TARNOWA.

Według ostatnich danych publikowanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO)⁸ rocznie na świecie umiera 3 miliony osób z powodu spożycia napojów alkoholowych. Oznacza to, że 1 na 20 zgonów spowodowany jest alkoholem. Co więcej $\frac{3}{4}$ przypadków śmiertelnych wywołanych alkoholem, dotyczyło mężczyzn. Najwięcej alkoholu piją Europejczycy i Amerykanie – uśredniając odpowiednio 9,8 litra i 8 litrów czystego alkoholu etylowego rocznie. W skali świata ponad $\frac{1}{4}$ (27%) osób pijących to młodzież w wieku 15-19 lat. Spożycie alkoholu w tej grupie wiekowej jest najwyższe w Europie (44%), obu Amerykach (38%) i regionie Zachodniego Pacyfiku (38%). Zaburzenia związane z używaniem alkoholu są częstsze w krajach o wysokich dochodach na jednego mieszkańca.

Z ekspertyzy sporządzonej przez Instytut Psychiatrii i Neurologii wynika, że średnie spożycie alkoholu na jednego mieszkańca w Polsce wynosi 9,4 litra. Najczęściej Polacy piją piwo (56%) i wódkę (36%), rzadziej wino (8%).

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1249

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1608

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 633, 655, 974, 1079 i 2280

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 i 1812

⁸ Global status report on alcohol and health 2018, WHO, 2018.

Z najnowszych badań wynika także, że nadużywanie alkoholu dotyczy ponad 2,5 mln Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. W naszym kraju 700-900 tys. osób jest uzależnionych od alkoholu.⁹

Uzależnić może wiele substancji. Oprócz alkoholu do popularnych substancji uzależniających zalicza się narkotyki. Wyniki badań wśród osób dorosłych pokazują, że na tle Europy poziom rozpowszechnienia używania narkotyków, w tym najbardziej popularnych marihuany i haszyszu, w Polsce nie jest wysoki.

1. Dane własne.

Do Ośrodka Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. św. Łukasza w Tarnowie w latach 2019-2021 i w I półroczu 2022 zgłosiło się 1.308 osób. W tabeli przedstawiono szczegółową informację na temat form wsparcia i liczby osób z nich korzystających.

Dane o mieszkańcach miasta Tarnowa korzystających ze świadczeń zdrowotnych w Ośrodku Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. św. Łukasza w Tarnowie

ROK	Poradnia	Oddział Dzienny	Oddział Stacjonarny	Razem
2019	306	38	48	392
2020	284	30	18	332
2021	301	42	45	388
2022 I półrocze	196	brak danych	brak danych	196

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie na podstawie danych przekazanych przez Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. Św. Łukasza w Tarnowie

Dane przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że w 2021 r. liczba pacjentów Ośrodka utrzymuje się na porównywalnym poziomie do roku 2019 r. Wyjątek stanowi 2020 r., w którym liczba pacjentów była niższa, co spowodowane było epidemią SARS-CoV-2 oraz utrudnionym dostępem do świadczeń medycznych.

Punkt opieki nad osobami nietrzeźwymi (PONON) zapewniał opiekę nad osobami nietrzeźwymi dowiezionymi do Punktu z terenu miasta Tarnowa. W 2021 r. Punkt utrzymywany był w stanie gotowości do przyjęcia 14 osób nietrzeźwych, przez wszystkie dni tygodnia, całodobowo, również w dni wolne od pracy i w święta. W tabeli poniżej przedstawiono informację na temat liczby osób objętych opieką w PONON w latach 2019-2020.

Dane dotyczące osób objętych opieką w PONON

ROK	Liczba osób objętych opieką	Liczba udzielonych badań lekarskich
2019	2.395	2.511
2020	2.173	2.390
2021	2.217	2.353
Razem	6.785	7.254

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

⁹ <https://stopuzalezniom.pl/fakty-o-alkoholu/statystyki-spozycia-alkoholu>, dostęp: 23.11.2022 r.

Centrum Usług Społecznych w Tarnowie w ramach podejmowanych działań wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje swoim wsparciem osoby, które z powodu alkoholizmu lub narkomanii (uzależnienia własnego lub najbliższego członka rodziny) potrzebują pomocy bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania. W tabeli, przedstawiony został rozkład ilościowy osób i rodzin, korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień w latach 2019-2021.

Dane o mieszkańcach miasta Tarnowa korzystających z pomocy i wsparcia

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
ALKOHOLIZM			
Liczba rodzin	231	233	236
Liczba osób w rodzinach	381	389	434
NARKOMANIA			
Liczba rodzin	9	8	15
Liczba osób w rodzinach	15	16	22

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa za lata 2019 – 2021 r.

Dane w tabeli wskazują, że 2021 r. nastąpił znaczny wzrost ilości osób w rodzinach korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu. Obserwuje się tendencję wzrostową co do liczby rodzin korzystających z pomocy w związku z problemem narkomanii.

W funkcjonującej w Tarnowie Specjalistycznej Poradni Profilaktyczno-Terapeutycznej mogą uzyskać wsparcie uczniowie tarnowskich szkół, ich rodzice oraz nauczyciele zatrudnieni w tarnowskich placówkach. Z informacji przekazanych przez Poradnię w 2021 r. z powodu problemu alkoholowego w rodzinie pomocą objętych zostało 126 uczniów, a z powodu problemu narkomanii 6. Ze wsparcia dla rodziców skorzystało 154 osoby zgłaszające problem alkoholowy w rodzinie oraz 1 osoba dotknięta problemem narkomanii. W związku z wyżej wskazanymi problemami z oferty Poradni skorzystało również 9 pedagogów szkolnych i nauczycieli.

W 2021 r. funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie ujawnili 713 osób kierujących pojazdami mechanicznymi pod wpływem alkoholu. W tabeli poniżej dokonano porównania liczby osób kierujących pod wpływem alkoholu ujawnionych na terenie Tarnowa w latach 2019-2021 i w I półroczu 2022.

Liczba osób kierujących pod wpływem alkoholu ujawnionych na terenie miasta Tarnowa

Rok	KOMENDA MIEJSKA POLICJI W TARNOWIE
2019	842
2020	748
2021	713
2022 I półrocze	383

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie na podstawie danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie

W celu zminimalizowania i eliminowania przypadków kierowania pojazdami mechanicznymi pod wpływem alkoholu funkcjonariusze policji prowadzili prewencyjne działania m.in. „Bezpieczne Wakacje” oraz „Majowy Weekend”.

W 2021 r. funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie stwierdzili na terenie miasta Tarnowa 190 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Tabela poniżej prezentuje liczbę przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stwierdzonych na terenie Tarnowa przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie w latach 2019-2021 i I półroczu 2022 r.

Liczba przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie Miasta Tarnowa

Rok	KOMENDA MIEJSKA POLICJI W TARNOWIE
2019	275
2020	152
2021	190
2022 I półrocze	99

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie na podstawie danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie

Na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie w chwili obecnej nie funkcjonują żadne punkty, które w swojej ofercie posiadają substancje do spożycia mogące zagrażać życiu i zdrowiu czyli tzw. „dopalacze”. Dodatkowo Zespół ds. Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji KMP w Tarnowie współpracuje z lokalnymi środkami masowego przekazu, w zakresie rozpowszechniania wiedzy na temat odpowiedzialności prawnej za posiadanie, udzielanie i nakłanianie do używania środków odurzających jak również o szkodliwości Nowych Środków Psychoaktywnych (NSP) tzw. „dopalaczy”.

Alkohol i jego spożywanie jest jednym z problemów społecznych mających szczególne znaczenie w Europie i Polsce. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) w Polsce wzrasta spożycie alkoholu. Analizy PARPA wskazują, iż średnie spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca wynosiło 6,52 litra w 1993 r., analogicznie dla 2020 r. spożycie wyniosło 9,6 litra i jest to jeden z najwyższych poziomów konsumpcji zaobserwowany w badanym okresie (w latach 1993-2020). Zbliżone wartości notowano w latach 2008 – 9,58 litra, 2013 – 9,67 litra, 2018 – 9,58, 2019 – 9,78¹⁰. Badania WHO wskazują natomiast, że średnie roczne spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca w wieku 15 lat i więcej w Polsce wyniosło w 2016 r. 11,6 litra i wzrosło o 0,2 litra w stosunku do konsumpcji w 2010 r. (11,4)¹¹. W celu zapobiegania ryzykownym zachowaniom, a także ograniczania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze stosowania środków psychoaktywnych niezmiernie ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców Tarnowa w szczególności dzieci i młodzieży.

¹⁰ <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>, dostęp 23.11.2022 r.

¹¹ https://www.who.int/health-topics/alcohol#tab=tab_1, dostęp 23.11.2022 r.

2. Analiza wybranych problemów społecznych mieszkańców Tarnowa.

Podstawą do stworzenia niniejszego Programu była opracowana na zlecenie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Diagnoza lokalnych problemów społecznych mieszkańców miasta Tarnowa. Diagnoza zamieszczona została na stronie internetowej www.cus.tarnow.pl.

Badania wśród **dorosłych mieszkańców** oraz **uczniów** zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową, za pomocą techniki CAWI (ang. Computer Assisted Web Interviewing) – technika, w której respondent samodzielnie wypełnia kwestionariusz ankiety dostępny online i PAPI (ang. Paper and Pencil Interview) – wywiad osobisty prowadzony przez ankietera z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza. Badania zostały przeprowadzone we wrześniu i październiku 2022 r. i wzięło w nich udział łącznie **1.489 osób**, w tym 371 – uczniów tarnowskich szkół podstawowych, 525 uczniów szkół ponadpodstawowych oraz 593 osoby dorosłe.

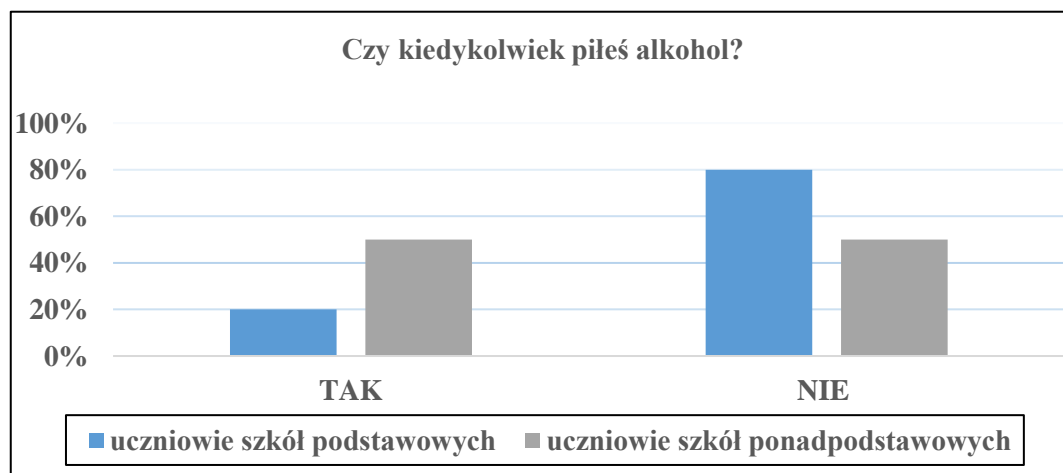
I. Analiza ankiet dotyczących problemu spożycia alkoholu.

1) Młodzież szkolna w wieku od 10 do 19 lat

Ankietujący zadali młodzieży szkolnej pytania dotyczące problemu spożywania alkoholu. Miały one na celu sprawdzenie stanu wiedzy uczniów, świadomości konsekwencji stosowania środków odurzających oraz dostępności tych środków na tarnowskim rynku. Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych składał się z pytań zamkniętych jednokrotnego lub wielokrotnego wyboru.

335 spośród ankietowanych 896 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych miało doświadczenia związane z piciem alkoholu, a najczęściej spożywanym alkoholem było piwo, kolejno wino, wódka, szampan, nalewki i likiery. 29% uczniów zostało namówionych do picia alkoholu, a 71% respondentów nikt nie namawiał. Namawiającymi byli najczęściej koledzy lub koleżanki, następnie osoby nieznanne, bliskie osoby z rodziny, rodzice, rodzeństwo i dziadkowie. Ponad połowa tj. 77% rodziców wie, że ich dziecko spożywało alkohol. W przypadku rodziców, których dzieci uczęszczają do szkół ponadpodstawowych odsetek ten wynosi 75%, ale wśród tych uczniów są osoby pełnoletnie. Jako najczęstsze miejsce spożywania alkoholu ankietowani wymieniali spotkanie u kolegi/koleżanki, picie w domu, na imprezie, weselu lub na wycieczkach szkolnych. Dwie osoby spośród uczniów szkoły podstawowej przyznały się do picia alkoholu na terenie szkoły, to samo uczyniło 26 uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres: Spożywanie alkoholu przez uczniów tarnowskich szkół

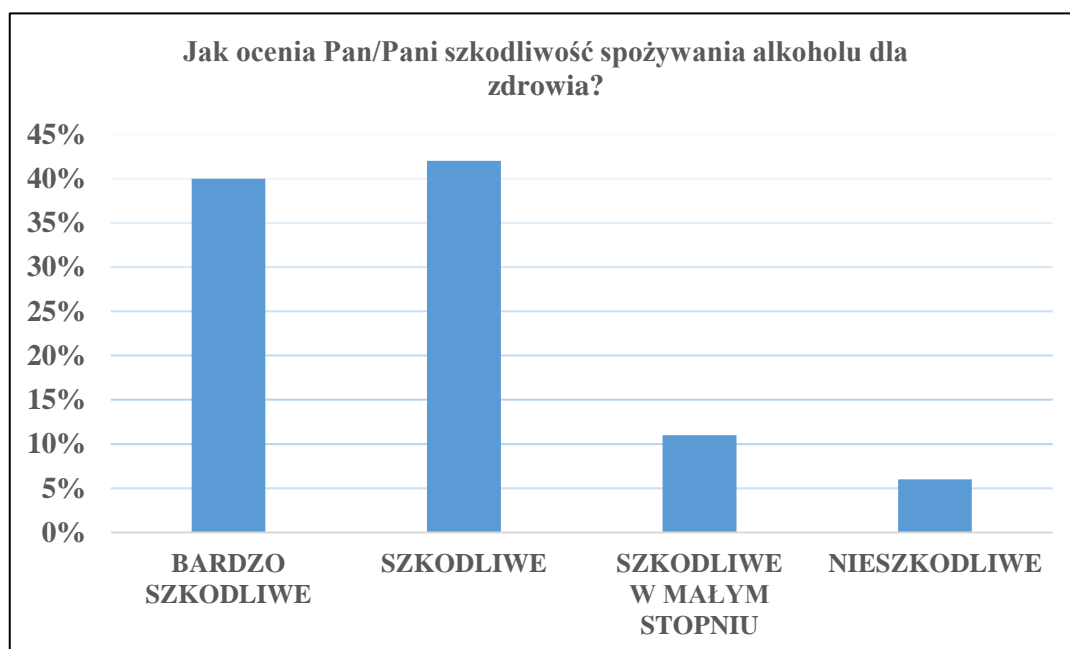

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

2) Dorośli Mieszkańcy Tarnowa

Inny zakres pytań skierowany został do dorosłych mieszkańców Tarnowa. Ankieterowanych pytało o częstotliwość spożywania alkoholu. 36% z nich spożywa alkohol okazjonalnie, 4% więcej niż jeden raz w tygodniu, 9% kilka razy w miesiącu, 7% jeden raz w miesiącu, 42% nie pije w ogóle. 2% ankieterowanych osób dorosłych przyznała się do prawie codziennego picia alkoholu. W przypadku osób dorosłych największym popytem cieszy się wino. Przyczyny sięgania po alkohol są różne (ankieterowani mogli podać więcej niż jedną przyczynę), najczęściej jest to picie dla towarzystwa, aby zapomnieć o problemach, złagodzić stres, z chęci lepszej zabawy. 26% respondentów stwierdziło, że sięga po alkohol bez konkretnego powodu, a 10% pije z powodów innych niż wymienione w ankiecie. Na pytanie o szkodliwość spożywania alkoholu dla zdrowia 40% ankieterowanych oceniło to zjawisko jako bardzo szkodliwe, 42% jako szkodliwe, 11% jako szkodliwe w małym stopniu, a 6% jako nieszkodliwe.

Wykres: Ocena szkodliwości spożywania alkoholu

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Liczba punktów sprzedaży alkoholu w mieście jest dla 28% duża, 26% respondentów nie ma w tym zakresie wiedzy. Co piąty respondent jest zdania, iż liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych jest zbyt duża lub wystarczająca (po 21%). Tylko 4% ankieterowanych uważa, że liczba punktów w mieście jest mała.

II. Analiza ankiet dotyczących problemu zażywania narkotyków

1) Młodzież szkolna w wieku od 10 do 19 lat

Zdecydowana większość ankieterowanych uczniów nigdy nie zażywała żadnych środków psychoaktywnych. Namawianych do spróbowania narkotyku było 9% ankieterowanych, natomiast problem przynajmniej jednorazowego zażycia dotyczy 4%, z czego wynika, że 5% z nich nie uległo namowom. Ankieterowani mają kontakt z narkotykami głównie w środowisku rówieśniczym i w tym środowisku deklarują do nich łatwy dostęp. Z odpowiedzi na pytania ankiety wynika, że

nie wiedzą gdzie można kupić narkotyki od obcej osoby na terenie Tarnowa, ale bez większych problemów mogą je kupić lub dostać we własnym środowisku, od kolegów zajmujących się ich rozprowadzaniem. Porównywalny odsetek ankietowanych 2% sięga po nowe narkotyki – dopalacze. 4% przyznaje, że było namawianych do zażycia dopalaczy. Również i ta grupa deklaruje łatwy dostęp do dopalaczy. Podobnie jak w przypadku narkotyków „tradycyjnych” mogą je bez problemu uzyskać od kolegów.

Wykres: Źródła pochodzenia narkotyków

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Przyczyny sięgania po substancje psychoaktywne są różne i niewątpliwie wiążą się z okresem dojrzewania, ciekawością, okazją do świętowania, chęcią doznania nowych wrażeń oraz potrzebą bycia zaakceptowanym przez grupę rówieśniczą. Niepokojące jest przekonanie, że świętowanie nie może obyć się bez używek, głównie: alkoholu, marihuany czy dopalaczy, które stanowią główny cel i punkt imprezy.

2) Dorośli mieszkańcy Tarnowa

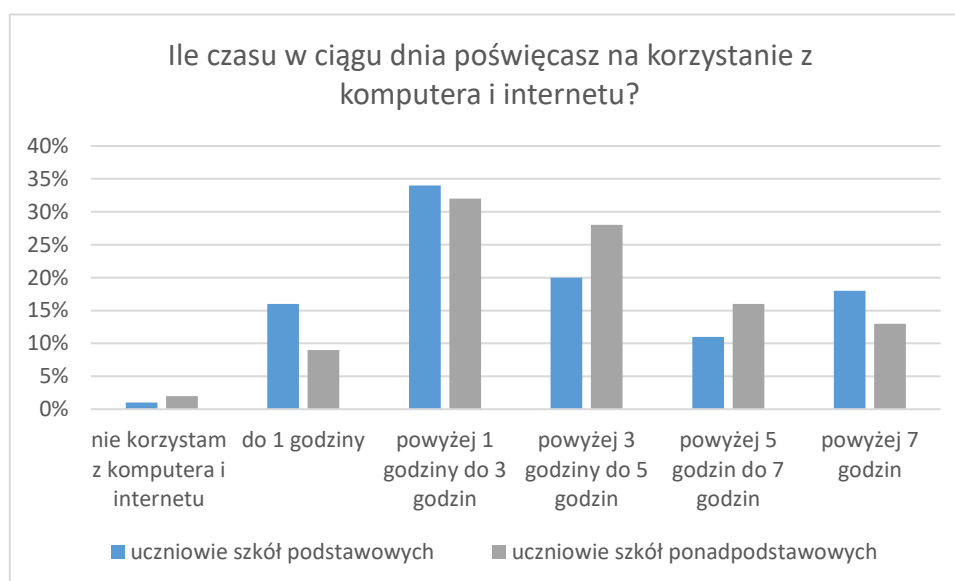
Opinie dorosłych respondentów ankiety na temat skali zjawiska narkomanii dotyczącego narkotyków „tradycyjnych” są podzielone. Ponad połowie ankietowanych 56% trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Dla 9% ankietowanych zjawisko występowania narkomanii na terenie Tarnowa jest niewielkie, 13% uważa, że skala tego zjawiska jest umiarkowana, a 4% że problem narkomanii w naszym mieście w ogóle nie istnieje. Z drugiej strony 5% respondentów uważa, że problem ten jest bardzo nasilony albo nasila się (13%). Na pytanie jaki wpływ na ludzkie zdrowie wywiera zażycie nawet najmniejszej ilości narkotyku, 72% badanych wskazało, że zdecydowanie szkodliwy, 14% raczej szkodliwy, 3% zdecydowanie nieszkodliwy, 3% raczej nieszkodliwy, a 9% nie ma zdania na ten temat. W przypadku dopalaczy 80% ankietowanych uważa ich wpływ na ludzkie zdrowie za zdecydowanie szkodliwe, 7% za raczej szkodliwe, 2% raczej nieszkodliwe, 1% zdecydowanie nieszkodliwe, a 10% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Podobnie jest w przypadku pytania o skalę problemu: 66% ankietowanym trudno było odpowiedzieć na to pytanie. 14% uważa, że problem dopalaczy w Tarnowie jest nasilony lub bardzo nasilony, 15% że jest umiarkowany lub niewielki, a 5% sądzi,

że problem nie występuje. 97% ankietowanych dorosłych mieszkańców Tarnowa stwierdziło, że nigdy nie zażywało dopalaczy. 10% respondentów wskazuje na łatwą dostępność dopalaczy. Ponadto tylko 5% badanych wie, w którym miejscu można je nabyć.

III. Analiza ankiet dotycząca uzależnień behawioralnych wśród młodzieży szkolnej w wieku od 10 do 19 lat

Terminem „uzależnienia behawioralne” określane są zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Do takiej formy zaburzeń należą zaburzenia uprawiania hazardu, jak również liczne zachowania wykonywane w sposób kompulsywny np.: związane z internetem i grami (zburzenia grania w gry), z zakupami (zaburzenia kompulsywnego kupowania), z aktywnością fizyczną (zaburzenia uprawiania ćwiczeń) czy z pracą (silna potrzeba wykonywania pracy lub innych czynności z nią związanych), ale także zachowania związane ze zdrowym odżywianiem się (ortoreksja) czy opalaniem (tanoreksja). Tego typu zachowania, mimo że dotyczą czynności regularnych (przystosowawczych), stają się kompulsywne, co oznacza, że bardzo trudno jest nad nimi zapanować i prowadzą one do negatywnych konsekwencji dla jednostki i jej otoczenia. Celem tych zachowań, wykonywanych w sposób patologiczny jest nie tyle uzyskanie przyjemności, co obniżenie negatywnego afektu – złego samopoczucia, obniżonej samooceny, ponurego nastroju.¹²

Wykres: Ilość czasu spędzonego na korzystanie z komputera i Internetu

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Analiza materiału badawczego ujętego w Diagnostyce z 2022 r. wskazuje na wysoki wzrost liczby uczniów zarówno szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych spędzających dużą ilość czasu w ciągu dnia (5 i więcej godzin) korzystających z urządzeń elektronicznych i Internetu. Takie użytkowanie zadeklarowało po 29% respondentów w każdej badanej grupie. Jest to więc odpowiednio o 19 pp. więcej w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz o 9 pp. w przypadku

¹² J. M. Jaraczewska, M. Adamczyk-Zientara, Dialog motywujący. Praca z osobami uzależnionymi behawioralnie. Warszawa 2015

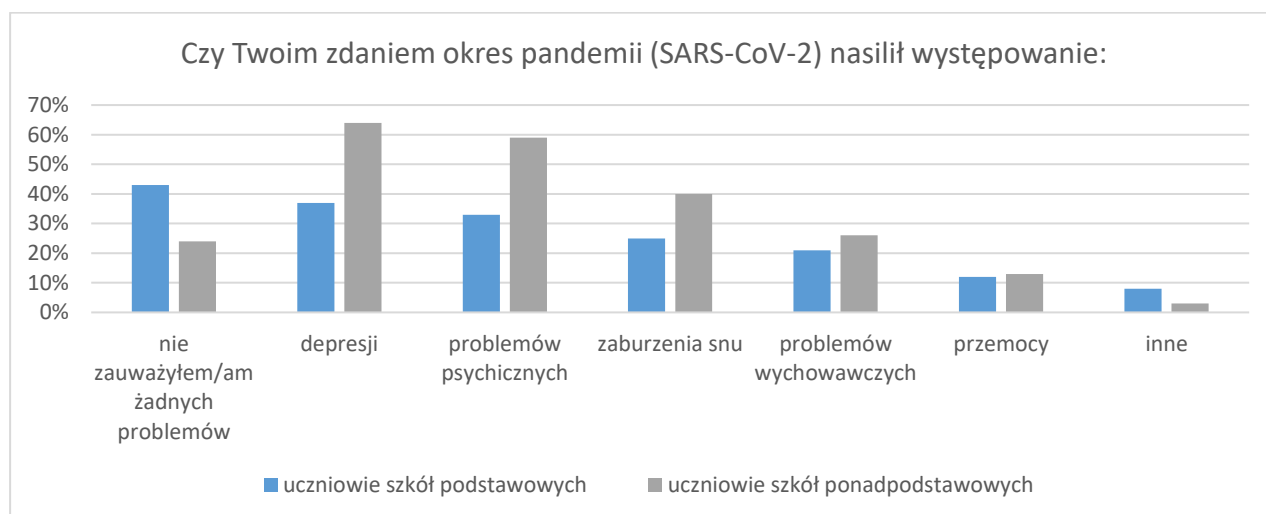
uczniów szkół ponadpodstawowych w stosunku do badań przeprowadzonych w 2018 r. Znaczący wzrost wynikać może między innymi z trwającej od 2020 r. roku pandemii wirusa SARS-CoV-2 oraz wprowadzonej w tym okresie nauki zdalnej.

IV. Analiza ankiet dotycząca okresu pandemii (SARS-CoV-2)

Sytuacja związana z wystąpieniem pandemii jest dla ogromnej rzeszy osób sytuacją bardzo trudną, także psychologicznie. Wymagała wysiłku związanego z ponownym przystosowywaniem się do nieznanej i niepewnej sytuacji oraz konieczności radzenia sobie z wieloma przykrymi emocjami i codziennymi uciążliwościami. Wystąpienie choroby zakaźnej („zarazy”), która rozprzestrzeniła się szybko i „niewidocznie”, zawsze w historii ludzkości budziło i budzi lęk.

Towarzyszą mu niekorzystne zjawiska społeczne, takie jak stygmatyzacja i dyskryminacja (chorych, podejrzanych o chorobę, mających kontakt z chorymi) oraz poczucie straty i poczucie krzywdy. Ludzie odczuwają wysoko natężony lęk, mają więc skłonność do nieracjonalnego myślenia i działania, co niejednokrotnie prowadzi w efekcie do dalszego pogorszenia ich sytuacji życiowej.¹³ Dane mówią jednoznacznie – pandemia wirusa SARS-CoV-2 zwiększyła liczbę osób uzależnionych. W polskiej populacji najczęściej występuje alkoholizm i narkomania. Alkohol oraz inne substancje psychoaktywne stosowane są przez wiele osób do uśmierzania przykrych stanów emocjonalnych, obniżenia odczuwanego stresu, lęku lub depresji.

Wykres: Ocena wystąpienia w okresie pandemii negatywnych zjawisk wśród młodzieży szkolnej w wieku od 10 do 19 lat

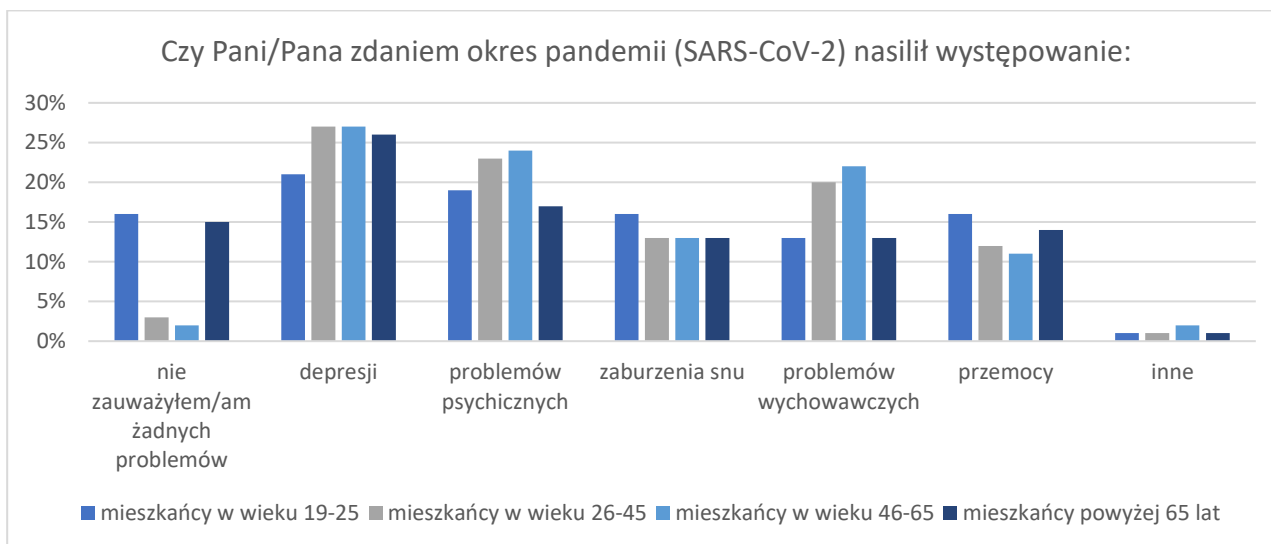
Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Najczęściej podawanym zjawiskiem, które według uczniów szkół podstawowych nasiliło się podczas pandemii, była depresja (37%), problemy psychiczne (33%) oraz zaburzenia snu (25%). Co piąty respondent wskazał na problemy wychowawcze (21%). Według 12% badanych zjawisko przemocy nasiliło się najbardziej. Wśród innych odpowiedzi pojawiło się: osłabienie, problemy z widzeniem (przez lekcje online), problemy z kondycją, poczucie samotności, gorsze wyniki w nauce oraz mniejsza koncentracja w nauce (8%).

¹³ <http://psych.uni.lodz.pl/wp-content/uploads/2020/05/RAPORT-PIERWSZY-ETAP.pdf>, dostęp: 21.11.2022 r.

Natomiast według uczniów szkół ponadpodstawowych w największym stopniu nasiliła się depresja (64%), problemy psychiczne (59%) oraz zaburzenia snu (40%). Co czwarty respondent wskazał na problemy wychowawcze (26%), a według 13% badanych najbardziej nasiliło się zjawisko przemocy. Wśród innych odpowiedzi pojawił się: problem izolacji, problemy finansowe, nadużywanie sprzętów elektronicznych, cyberprzemoc i problem z komunikacją u uczniów (3%). Ponadto 24% ankietowanych nie zauważyło żadnych problemów.

Wykres: Ocena wystąpienia w okresie pandemii negatywnych zjawisk wśród dorosłych mieszkańców Tarnowa

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

W opinii zdecydowanej większości ankietowanych osób dorosłych okres pandemii SARS-CoV-2 nasilił występowanie depresji (71%), problemów psychicznych (59%), problemów wychowawczych (50%), z kolei co trzeci jest zdania, że okres pandemii i izolacji spowodował nasilenie zaburzeń snu (36%) i przemocy (34%). Wśród innych problemów mieszkańcy wymienili: uzależnienia, problemy finansowe, samotność, brak kontaktu z innymi oraz zachowania aspołeczne (3%). 16% respondentów nie zauważa żadnych problemów spowodowanych pandemią SARS-CoV-2.

III. PODEJMOWANE DZIAŁANIA.

1. Działalność profilaktyczna i edukacyjna na terenie szkół.

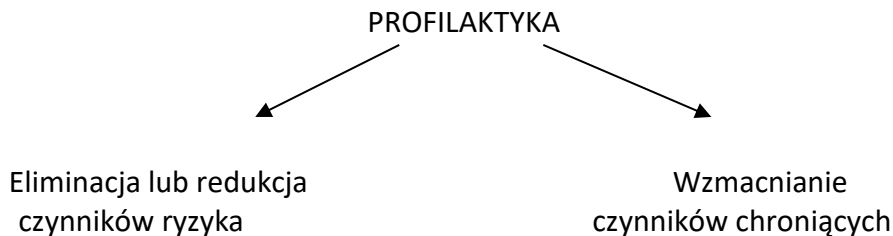
Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią.

Wincenty Okoń „Profilaktyką” nazywał ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi. W pedagogice sprowadza się do zapobiegania u dzieci niepożądanych przyzwyczajęń i postaw, błędów w uczeniu się lub wad postawy ciała, w pewnym znaczeniu każde pożądane oddziaływanie pedagogiczne jest jednocześnie działaniem

profilaktycznym, wytwarzając bowiem jakieś wartościowe cechy, jednocześnie zapobiega powstawaniu cech niepożądanych lub ich utrwaleniu.¹⁴

Im więcej jest czynników ryzyka, im bardziej są one szkodliwe i czas ich działania się wydłuża tym bardziej prawdopodobne jest wystąpienie zachowań ryzykownych.

Głównym celem wszelkich działań profilaktycznych jest oddziaływanie tak na czynniki ryzyka jak i na czynniki chroniące. Niezmiernie istotne jest zsynchronizowanie działań w wielu obszarach¹⁵.

Gmina Miasta Tarnowa corocznie wspiera rodziców w ich zadaniach i funkcjach wychowawczych m.in. zlecając do realizacji programy i szkolenia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy, przy uwzględnieniu potrzeb zgłoszonych przez tarnowskie szkoły.

Z uwagi na dynamicznie rozwijający się rynek programów profilaktycznych, mających różną jakość, Gmina Miasta Tarnowa obliguje szkoły do realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych przez wszystkie instytucje odpowiedzialne za wdrażanie systemu rekomendacji (Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (od 1.01.2022 r. Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom)). Szczegółowe dane dotyczące programów/szkoleń rekomendowanych można uzyskać m.in. na stronie internetowej www.programyrekomendowane.pl.

W 2021 r. w tarnowskich szkołach zostały zrealizowane programy profilaktyczne skierowane do uczniów szkół średnich oraz szkół podstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym w szczególności uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych („Alkohol, narkomania – czy wiem wszystko?” – 797 uczniów, „Blog Szymona” – 550 uczniów i 32 nauczycieli). Zrealizowany został również program uprzedzający mający na celu zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu, towarzyszącym temu konsekwencjom oraz promowanie postawy trzeźwości („Debata” – 442 uczniów) oraz program z zakresu profilaktyki uzależnień, w szczególności udzielania pierwszej pomocy w sytuacji zagrożenia życia w przypadku zatrucia substancjami psychoaktywnymi („Warsztaty edukacyjne dla młodzieży szkolnej z zakresu profilaktyki uzależnień i udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej” – 353 uczniów).

Młodzież biorąca udział w programach profilaktycznych została przygotowana na budowanie kompetencji i umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami i ponownym odnajdywaniu się w realnym świecie i powrocie do równowagi oraz budowaniu wartościowych relacji rodzinnych stanowiących istotny czynnik wspierający i chroniący dzieci i młodzież przed

¹⁴ W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny Wyd. Akademickie „ŻAK” Warszawa 2007 r., s.333

¹⁵ Tamże, s. 27

problemami, takimi jak: sięganie po alkohol i substancje psychoaktywne, pokusę łamania zasad czy presję rówieśniczą.

W podejmowanych działaniach profilaktycznych na terenie Tarnowa nie sposób pominąć projektów profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie. W 2021 r. tarnowscy policjanci w ramach spotkań w szkołach z rodzicami, gronem pedagogicznym, a także z młodzieżą najstarszych klas szkół podstawowych oraz szkół średnich omawiali tematykę uzależnienia od alkoholu oraz narkotyków. Łącznie w zorganizowanych spotkaniach uczestniczyło 1.218 osób, w tym 1.171 uczniów, 28 nauczycieli i 19 rodziców. Dane z I połowy 2022 r. przedstawiają się następująco: ogółem 814 osób, w tym 635 uczniów, 38 nauczycieli oraz 141 rodziców.

2. Poradnictwo prawne i wsparcie terapeutyczne.

Wyznaczając kierunki przyszłych działań nie można zapomnieć o pomocy osobom, które na skutek różnego rodzaju problemów wychowawczych, zaburzeń emocjonalnych, uzależnienia własnego lub bliskiej osoby potrzebują i oczekują wsparcia oraz kompleksowej pomocy instytucjonalnej. Dotychczasowe działania podejmowane w tym zakresie świadczą o dużym zainteresowaniu tą formą pomocy.

W działających na terenie Tarnowa punktach konsultacyjnych, poradniach, telefonach zaufania, specjaliści z zakresu psychoterapii, terapii uzależnień i prawa oferują mieszkańcom następujące formy pomocy:

- udzielanie porad w zakresie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- świadczenie pomocy prawnej z zakresu prawa rodzinnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych,
- pomoc terapeutyczną i poradnictwo psychologiczne,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu odwykowym,
- motywowanie i wskazywanie placówki, gdzie można podjąć leczenie.

W tabeli przedstawiono ilość porad udzielonych od 2019 r. do 2021 r. w funkcjonującym w Urzędzie Miasta Tarnowa, Miejskim Punkcie Konsultacyjnym Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez dyżurujących specjalistów.

Działalność Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2019	2020	2021
Liczba osób, które skorzystały z porad terapeutycznych	160	104	76
Liczba osób, które skorzystały z porad prawnych	240	140	172
Razem	400	244	248

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że liczba porad udzielanych w Miejskim Punkcie Konsultacyjnym Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na przestrzeni kilku ostatnich lat maleje. Ponadto w 2020 r. z powodu pandemii SARS-CoV-2 i wynikającymi

z niej obostrzeniami działalność Miejskiego Punktu została częściowo zawieszona. Miało to niewątpliwie przełożenie na mniejszą ilość porad. Może to świadczyć o dobrze rozwiniętym i funkcjonującym systemie miejsc i punktów, w których osoby szukające pomocy, mające problemy rodzinne, mogą uzyskać pomoc. Nie można zapomnieć, że w Tarnowie funkcjonuje Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia oraz wiele organizacji i stowarzyszeń, które działają w obszarze pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym i doświadczającym przemocy ze strony bliskich osób co sprawia, że dostępność informacyjna i terapeutyczna jest bardzo duża. Łącznie w 2021 r. w ramach powyższych form pomocy we wszystkich działających na terenie Tarnowa poradniach, punktach konsultacyjnych, telefonach zaufania i innych formach wsparcia prowadzonych przez organizacje pozarządowe udzielono blisko 2.000 porad i konsultacji. W 2021 r. zauważalnym problemem z jakim zgłaszali się mieszkańcy o pomoc było nie radzenie sobie z lękiem spowodowanym panującą sytuacją epidemiczną, brakiem możliwości kontaktu z bliskimi czy rówieśnikami, jak i obawa o zdrowie i życie swoje oraz najbliższych.

Zadania wynikające z Gminnego Programu realizuje także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie. Komisja prowadzi działania motywujące do podjęcia leczenia odwykowego oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby zgłoszonej (co do której zachodzi podejrzenie, że jest uzależniona od alkoholu) obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Do zadań Komisji należy również wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z obowiązującymi uchwałami Rady Miejskiej. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie przedstawia poniższa tabela.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2019	2020	2021
Ogólna liczba wniosków o podjęcie przez Komisję czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	113	88	110
Liczba wniosków skierowanych do Sądu w celu wydania postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu*	29	14	16
Liczba wydanych postanowień o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miejskiej w Tarnowie	97	86	94

Źródło: Opracowanie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

*Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego uruchamiana jest nie ze względu na samo uzależnienie od alkoholu ale dopiero wówczas, gdy ktoś swoim nadużywaniem alkoholu powoduje określone szkody społeczne określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Samo stwierdzenie uzależnienia nie stanowi podstawy do skierowania sprawy do Sądu. Funkcja społeczna instytucji zobowiązania do leczenia polega na instytucjonalnym motywowaniu do podjęcia terapii odwykowej.

W 2021 r. odbyły się 42 posiedzenia zespołów Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA), w trakcie których rozpatrywano wnioski o wydanie

postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu osób nadużywających alkoholu. Podczas każdego posiedzenia członkowie Komisji analizują dokumenty, przeprowadzają rozmowy z osobami występującymi w prowadzonym postępowaniu w charakterze świadków oraz osobami nadużywającymi alkoholu. W 2021 r. podczas posiedzeń członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy z 90 osobami. W sprawie jednej osoby wobec której Komisja prowadzi postępowanie o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego Komisja spotyka się od 4 do 5 razy.

W 2021 r. członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych asystowali funkcjonariuszom Komisariatu Policji Tarnów-Centrum w działaniach kontrolnych podmiotów gospodarczych, sklepów i lokali rozrywkowych pod kątem sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, w tym sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 lat. Sprawdzano również respektowanie przez właścicieli sklepów i lokali obowiązku umieszczania tabliczek informujących o szkodliwości spożywania alkoholu. W ramach przeprowadzonych działań skontrolowanych zostało 20 punktów prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

IV. PODSUMOWANIE

Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023 - 2026 ma na celu ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych wynikających z używania alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, w tym podniesienie świadomości społecznej z zakresu uzależnień behawioralnych.

Działania realizowane w ramach Programu będą polegały w głównej mierze na łączeniu profilaktycznych strategii działań: informacyjnej i edukacyjnej. Mają one przeciwdziałać wyuczonej bezradności, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom poprzez: budowanie relacji z otoczeniem, wzmacnianie poczucia własnej wartości, szacunku dla innych ludzi, umiejętności pracy w zespole czy umiejętności realizacji zadań. Z uwagi na to, że zapobieganie problemom uzależnień wśród młodzieży zaczyna się od pracy z dorosłymi, ważnym zadaniem stały się działania zwiększające wiedzę osób dorosłych w zakresie profilaktyki ryzykownych zachowań. Konsekwencją działań profilaktycznych powinna być zdecydowana reakcja dorosłych na zakup i stosowanie alkoholu i narkotyków przez osoby nieletnie. Należy szczególnie zwrócić uwagę, że w okresie przedłużającego się kryzysu wywołanego przez pandemię wirusa SARS-CoV-2 występuje szczególnie duża potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wsparciem psychologicznym, wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym. Potrzeba ta jest tym większa, że wymogi izolacji społecznej i reżimu sanitarnego znacznie ograniczyły skalę i dostępność działań w tym zakresie, a rodzice i wychowawcy sami znajdują się w sytuacji kryzysowej, co utrudnia im udzielanie wsparcia. Brak działań profilaktycznych w okresie przedłużającego się stanu kryzysowego związanego z epidemią w krótkim okresie doprowadzi do znacznego pogorszenia się stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a w długim okresie spowoduje falę wzrostu zachowań ryzykownych i problemów (w tym nadużywania substancji psychoaktywnych, przemocy, uzależnień behawioralnych, itp.)¹⁶.

¹⁶ https://www.parpa.pl/images/Ekspertyza_IPZIN_pod_kierunkiem_dr_Sz._Grzelaka_.pdf, dostęp 21.11.2022 r,

Zadania ujęte w Gminnym Programie stanowią będą rozwinięcie i kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich. Program wskazuje również planowane, długofalowe, wielostronne i skoordynowane działania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Analiza wyników opracowanej w 2022 r. „Diagnozy lokalnych problemów społecznych mieszkańców miasta Tarnowa” oraz podejmowanych dotychczas działań w ramach Gminnego Programu pokazuje, że wzrasta świadomość społeczna na temat istniejących zagrożeń związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych, dostrzegana jest potrzeba szukania pomocy i korzystania z niej.

Głównymi zadaniami Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023 - 2026 jest:

- ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości tarnowian oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych,
- kształtowanie polityki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień,
- wzrost poziomu wiedzy i kompetencji mieszkańców i uczniów szkół znajdujących się na terenie miasta z zakresu problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych.

Koordynatorem zadań realizowanych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii jest Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Przy realizacji zadań Gminnego Programu powyższe Centrum współpracuje z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi działającymi w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy, mających w swojej ofercie szeroki wachlarz działań specjalistycznych, pomocowych, jak i oddziaływań profilaktycznych kształtujących pozytywne postawy i wartości.

V. CEL I ZADANIA PROGRAMU.

Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie rozszerzaniu się alkoholizmu narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz problemom im towarzyszącym, ograniczenie rozmiarów szkód związanych z uzależnieniami na terenie miasta Tarnowa.

Zadanie 1: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Prowadzenie Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	psycholodzy, terapeuci, instruktorzy terapii uzależnień, profilaktycy, prawnicy	–liczba osób objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.
2.	Prowadzenie psychoedukacji i profilaktyki oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom w trudnej sytuacji życiowej	organizacje pozarządowe dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów	–liczba osób objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.
3.	Prowadzenie i aktualizacja na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Tarnowie podstrony zawierającej informacje nt. prowadzonych działań i form pomocy dla osób uzależnionych	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie		2023 r.—2026 r.

Zadanie 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii i uzależnień behawioralnych, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie (w tym postępowanie w sprawie leczenia odwykowego, przygotowanie materiałów dowodowych dla sądu, kontrola placówek prowadzących obrót napojami alkoholowymi)	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	–liczba wniosków, które wpłynęły do Komisji, –liczba wydanych przez biegłych psychologa i psychiatrę opinii, –liczba wniosków skierowanych do Sądu o wydanie postanowienia o obowiązku leczenia odwykowego	2023 r.—2026 r.

2.	Prowadzenie psychoedukacji i profilaktyki oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom w trudnej sytuacji życiowej	organizacje pozarządowe	–liczba osób objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.
3.	Zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy członkom rodziny osoby uzależnionej od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie m.in. poprzez: – udzielanie schronienia, – poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne i prawne, – prowadzenie grup wsparcia warsztatów dla ofiar przemocy, – prowadzenie grup wsparcia/ warsztatów dla osób z syndromem DDA, – prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) – realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	–liczba osób biorących udział w grupach wsparcia dla ofiar przemocy –liczba osób biorących udział w grupie wsparcia dla DDA –liczba osób biorących udział w grupie wsparcia dla rodziców dzieci z FASD –liczba uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	2023 r.—2026 r.
4.	Promowanie prawidłowego modelu rodziny m.in. poprzez organizację warsztatów kompetencji rodzicielskich, szkoleń dla rodziców w szczególności poruszających temat uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, ogólnodostępnych leków, których stosowanie w dużych ilościach stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia.	podmioty dysponujące odpowiednimi zasobami do realizacji zadania organizacje pozarządowe	–liczba warsztatów i programów –liczba odbiorców	2023 r.—2026 r.
5.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie specjalistycznej dla dzieci i młodzieży, w tym w szczególności z rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą	organizacje pozarządowe	–liczba placówek wsparcia dziennego –liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.

Zadanie 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży pozytywnych postaw społecznych, propagowanie zdrowego stylu życia, spędzania wolnego czasu poprzez uczestnictwo w programach pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych, w tym zajęć sportowych (turnieje, zawody, rajdy), a także zajęć edukacyjno-rozwojowych (koła zainteresowań)	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Urząd Miasta Tarnowa, Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji	– liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych – liczba dofinansowanych programów realizowanych w zakresie kultury fizycznej – liczba odbiorców	2023 r.—2026 r.
2.	Realizacja na terenie przedszkoli, szkół oraz placówek: wsparcia dziennego, opiekuńczo-wychowawczych, oświatowo-wychowawczych i kulturalnych programów z zakresu profilaktyki zachowań problemowych, w tym związanych z używaniem alkoholu, narkotyków oraz stosowaniem przemocy przez dzieci i młodzież*	organizacje pozarządowe placówki oświatowo-wychowawcze, jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa	– liczba zrealizowanych szkoleń, warsztatów – liczba odbiorców	2023 r.—2026 r.
3.	Organizowanie dla nauczycieli, pedagogów, trenerów i instruktorów sportu pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz dla rodziców, szkoleń mających na celu zwiększenie ich wiedzy i umiejętności przeciwdziałania zachowaniom problemowym, w tym związanym z używaniem alkoholu oraz stosowaniem przemocy, a także wskazujących na użycie środków odurzających lub świadczących o uzależnieniu od tych środków przez dzieci i młodzież	podmioty realizujące programy profilaktyczne posiadające rekomendację podmioty dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów placówki wsparcia dziennego, opiekuńczo-wychowawcze i kulturalne	– liczba zrealizowanych szkoleń, warsztatów – liczba odbiorców	2023 r.—2026 r.

4.	Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń (m.in. dot. problematyki uzależnień behawioralnych, FASD) dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie obejmującym patologie i niedostosowanie społeczne, pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem uzależnień, a także w systemie przeciwdziałania przemocy	Policja Straż Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowie, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna w Tarnowie pracownicy socjalni, kuratorzy, asystenci rodziny,	–liczba zorganizowanych konferencji, seminariów, szkoleń –liczba odbiorców	2023 r.—2026 r.
5.	Zlecenie opracowania diagnozy lokalnych problemów społecznych wśród mieszkańców miasta Tarnowa w zakresie alkoholizmu, narkomanii, przemocy i agresji oraz uzależnień behawioralnych		–liczba opracowanych diagnoz	2025 r.
6.	Zakup i kolportaż materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów zagrożenia uzależnieniem, uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających oraz materiałów dotyczących innych problemów społecznych, przeznaczonych na potrzeby prowadzonej działalności profilaktycznej		–ilość zakupionych materiałów informacyjnych i edukacyjnych	2023 r.—2026 r.
7.	Zorganizowanie i przeprowadzenie profilaktyczno-edukacyjnych kampanii mających na celu zwrócenie uwagi i przekazanie wiedzy nt. szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych spożywaniem alkoholu, narkotyków i dopalaczy oraz innych uzależnień behawioralnych		–liczba osób biorących udział w kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych	2023 r.—2026 r.

8.	Prowadzenie i aktualizacja na stronie internetowej www.cus.tarnow.pl podstrony zawierającej informacje o punktach informacyjno-kontaktowych i grupach wsparcia wspólnot AA			2023 r.—2026 r.

* W szczególności programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Dobór programów uzależniony będzie od potrzeb zgłoszonych przez poszczególne placówki oświatowe.

Zadanie 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego poprzez: a) zlecenie do realizacji zadań publicznych wynikających z Programu, b) wzajemną wymianę informacji, dotyczących planowanych kierunków działalności i współdziałania, c) przeprowadzanie wspólnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy w rodzinie	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie organizacje pozarządowe podmioty dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	–liczba współpracujących organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki uzależnień	2023 r.—2026 r.
2.	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu poprzez zapewnienie pomocy osobom nietrzeźwym, w tym osobom w kryzysie bezdomności (np. ogrzewalnia)	Policja, Straż Miejska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowie, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna w Tarnowie	–liczba osób objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.
3.	Objęcie systemem opieki profilaktycznej osób bezdomnych przebywających w Schronisku dla osób bezdomnych		–liczba osób objętych wsparciem	2023 r.—2026 r.

4.	Zakup dla potrzeb Policji materiałów i sprzętu służących do realizacji zadań z zakresu działalności informacyjnej, edukacyjnej, profilaktycznej oraz wspomagającej profilaktykę w obszarze uzależnień	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	– Ilość zakupionych materiałów i sprzętu	2023 r.—2026 r.
5.	Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie obejmującym patologie i niedostosowanie społeczne, pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem uzależnień, a także w systemie przeciwdziałania przemocy.		– liczba zorganizowanych konferencji, narad, seminariów, szkoleń	2023 r.—2026 r.
6.	Współpraca z Policją, Strażą Miejską w Tarnowie oraz innymi zainteresowanymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy w rodzinie			2023 r.—2026 r.

Zadanie 5: Pomoc osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Świadczenie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zgodnie z art. 7 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej tj.: a) udzielanie świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe) oraz świadczeń rzeczowych (obiady szkolne dla dzieci, paczki świąteczne dla dzieci, opał itp.), b) udzielanie wsparcia i pomocy psychologicznej osobom uzależnionym jak i po leczeniu odwykowym oraz ich rodzinom, informowanie o przysługujących im prawach i uprawnieniach, c) przeprowadzanie interwencji w sytuacjach kryzysowych w miejscu zamieszkania,	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej Policja Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia przy Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza organizacje pozarządowe	– liczba osób uzależnionych którym udzielono świadczeń pieniężnych oraz rzeczowych – liczba osób współuzależnionych lub mających w rodzinie osobę uzależnioną od narkotyków, którym udzielono świadczeń pieniężnych oraz rzeczowych – liczba osób, którym udzielono wsparcia i pomocy psychologicznej – liczba przeprowadzonych interwencji w sytuacjach kryzysowych w miejscu zamieszkania – liczba powołanych grup roboczych,	2023 r.—2026 r.

	d) informowanie o możliwościach leczenia odwykowego, informowanie o adresach ośrodków leczenia uzależnienia od narkotyków, e) współpraca z pedagogami szkolnymi i psychologami w przypadku osoby nieletniej zagrożonej uzależnieniem lub uzależnionej od narkotyków, za zgodą i na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego, f) współpraca z instytucjami, które specjalizują się w leczeniu uzależnień i terapii, w tym z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia przy Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza w Tarnowie, g) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie i Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Tarnowie w celu pozyskiwania ofert pracy oraz skorzystania z ofert szkoleniowych przez osoby wychodzące z nałogu, h) powoływanie grup roboczych związanych z występowaniem przemocy w rodzinie, stosowanej przez osoby uzależnione lub nadużywające narkotyków, prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, i) motywowanie osób, u których zdiagnozowano uzależnienie do dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu, w tym zawieranie kontraktów socjalnych		–liczba zawartych kontraktów socjalnych	

Zadanie 6: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Lp.	Zadanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Podejmowanie interwencji w przypadku niezgodnego z prawem prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych, informowania o sponsorowaniu imprezy masowej przez producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	Urząd Miasta Tarnowa	– liczba interwencji w przypadku niezgodnego z prawem prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych, informowania o sponsorowaniu imprezy masowej przez producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	2023 r.—2026 r.
2.	Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach orzekanych w związku z naruszeniem art. 13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Urząd Miasta Tarnowa	– liczba wystąpień przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach orzekanych w związku z naruszeniem art. 13 ¹⁷ i art. 15 ¹⁸ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	2023 r.—2026 r.
3.	Kontrola placówek handlowych i gastronomicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń określonych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Urząd Miasta Tarnowa	– liczba kontroli przeprowadzonych w placówkach handlowych i gastronomicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	2023 r.—2026 r.

¹⁷ art. 13¹: Zabrania się na obszarze kraju reklamy i promocji napojów alkoholowych, z wyjątkiem piwa, którego reklama i promocja jest dozwolona(..)

¹⁸ art. 15: 1. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- 1) osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości;
- 2) osobom do lat 18;
- 3) na kredyt lub pod zastaw.

Zadanie 7: Nadzorowanie dostępności alkoholu na terenie miasta Tarnowa

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Prowadzenie monitoringu liczby udzielonych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży, jak również ich przestrzennego rozkładu na terenie miasta	Urząd Miasta Tarnowa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	–liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	2023 r.—2026 r.
2.	Przestrzeganie zasad usytuowania na terenie miasta Tarnowa miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, w tym, jako minimum, katalogu obiektów chronionych wymienionych w uchwale Nr LVII/588/2018 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Gminy Miasta Tarnowa miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych ¹⁹	Urząd Miasta Tarnowa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		2023 r.—2026 r.
3.	Informowanie i edukowanie podmiotów korzystających z zezwoleń na sprzedaż alkoholu o zasadach obowiązujących przy sprzedaży i podawaniu napojów alkoholowych poprzez prowadzenie szkoleń i warsztatów dot. obowiązujących zasad obrotu napojami alkoholowymi	Urząd Miasta Tarnowa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	–liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów	2023 r.—2026 r.

Zadanie 8: Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Lp.	Działanie	Realizator (partner)	Wskaźniki	Okres realizacji
1.	Wspomaganie działalności centrów integracji społecznej poprzez wsparcie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających oraz ich rodzin	organizacje prowadzące centra integracji społecznej	–liczba osób uzależnionych objętych wsparciem centrów integracji społecznej	2023 r.—2026 r.

¹⁹ Dz. Urz. Woj. Małop. poz. 5167 oraz z 2022 r. poz. 2779 i 4071

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W TARNOWIE

1. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie, zwanej dalej „Komisją” otrzymują wynagrodzenie za:
 - 1) udział w posiedzeniu składu orzekającego,
 - 2) uczestnictwo w posiedzeniu Komisji w pełnym składzie (w tym w posiedzeniach zwołanych w celu wydania opinii w sprawie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych),
 - 3) przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
 - 4) występowanie przed sądem w zakresie przewidzianym ustawą.
2. Za czynności wymienione w ust. 1 członkom Komisji przysługuje każdorazowo wynagrodzenie w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę²⁰. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie czynności określonych:
 - 1) w ust. 1 pkt 1 i 2 jest lista obecności,
 - 2) w ust. 1 pkt 3 jest protokół z kontroli,
 - 3) w ust. 1 pkt 4 jest poświadczenie sądu o udziale członka Komisji w sprawie przed tym sądem. Dokumenty stanowiące podstawę do wypłaty wymagają zatwierdzenia przez Przewodniczącego Komisji, a w przypadku wynagrodzenia należnego Przewodniczącemu Komisji zatwierdzenia przez Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.
3. Wynagrodzenie członka Komisji nie może przekroczyć w jednym miesiącu kalendarzowym kwoty stanowiącej równowartość 48% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ust. 2.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania ujęte w Gminnym Programie finansowane są ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Środki na realizację Gminnego Programu w poszczególnych latach zostaną określone każdorazowo w budżecie Gminy Miasta Tarnowa na dany rok.

Ponadto koszty obsługi zadań Gminnego Programu realizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, w tym między innymi doposażenie stanowisk pracy poprzez zakup sprzętu komputerowego z oprogramowaniem, artykułów biurowych i papierniczych finansowane będą ze środków Gminnego Programu, z zastrzeżeniem, że wysokość tych środków nie przekroczy 2% środków finansowych przeznaczonych na realizację wszystkich zadań Programu w każdym roku realizacji.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Opóźnienie inicjacji alkoholowej oraz korzystania z innych substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży.

²⁰Dz. U. z 2020 r. poz. 2207 z późn. zm.

2. Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa wobec skutków nadużywania alkoholu, narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
3. Zmiana szkodliwych zwyczajów i sposobów spożywania alkoholu.
4. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.
5. Dostarczenie informacji rodzinom z problemem alkoholowym, narkotykowym i uwikłanym w przemoc o możliwościach uzyskania pomocy terapeutycznej i psychologicznej.
6. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, w których występuje przemoc.

VIII. WARUNKI REALIZACJI I MONITOROWANIE PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023—2026 jest dokumentem perspektywicznym, wytyczającym w sposób ogólny kierunki realizacji zdefiniowanych zadań szczegółowych.

Koordynatorem Programu w latach 2023—2026 będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. W realizacji Programu uczestniczy Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stosownie do jej właściwości określonej w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Realizacja Programu monitorowana będzie raz do roku. Prezydent Miasta Tarnowa sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Raport ten stanowił będzie załącznik do „Raportu o Stanie Miasta Tarnowa” za dany rok.

Opracowano: Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469; z 2022 r. poz. 24, 218, 1700 i 2185) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050; z 2021 r. poz. 2469; z 2022 r. poz. 763, 764, 1700, 1812 i 1855) nakłada na samorządy gminne obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Realizacja określonych w powyższych ustawach działań prowadzona jest poprzez wdrożenie gminnych programów profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii uchwalanych przez radę gminy. Aktualnie obowiązujące przepisy dają możliwość opracowania i przedłożenia programu na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Zadania zaplanowane do realizacji w latach 2023-2026 stanowią kontynuację działań realizowanych przez Gminę Miasta Tarnowa w latach poprzednich. Zapisy Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa w latach poprzednich nawiązują do Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, cel operacyjny 2: Profilaktyka uzależnień.

W ramach zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem (Zadanie 1 Programu) zaplanowano między innymi kontynuację działalności Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również wsparcie psychoedukacji, profilaktyki i pomocy psychologicznej skierowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej. W Zadaniu 2 ujęte zostały formy pomocy psychospołecznej i prawnej skierowanej do rodzin, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii (w tym ochrony przed przemocą w rodzinie), a w Zadaniu 3 przedstawione zostały formy profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży. Sposoby wspomagania działalności instytucji i stowarzyszeń oraz osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii zostały ujęte w Zadaniu 4. W Zadaniu 5 przedstawiono działania skierowane do osób uzależnionych i ich rodzin, osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zadanie 6 przedstawia sposób podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela sądowego. Nadzorowanie dostępności alkoholu na terenie miasta Tarnowa ujęto w Zadaniu 7. W Zadaniu 8 zaplanowano wsparcie funkcjonowania centrów integracji społecznej.

Zadania zawarte w Programie finansowane będą ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na lata 2023-2026
Identyfikator dokumentu	D7098AC5-EDC7-497C-8605-F3B0AE440E00

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-180736330
Numer seryjny	48DE8B8B532D70CC78DBD5BEF1DAE663
Osoba podpisująca	Dorota Krakowska
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.11.2022 14:34:26
Zakres podpisu	Kontrasygnata - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-267112565
Numer seryjny	5C622B039B6A7D6F19F8A3112892DFE5
Osoba podpisująca	Beata Baran
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.11.2022 15:24:58
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1470061431
Numer seryjny	21381B495DC40CBFE12533B19F0C43F0
Osoba podpisująca	Sławomir Kolasiński
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	30.11.2022 12:59:57
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL